

ארבעת סוגי הפסולים בד' מינים

שוע"ר סי' תרמה

א ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפות תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל וגוי ודרשו חכמים פרי עץ שהעץ כפריו בטעם שוה ואיזה זה **אתרוג שטעם עצו ופריו שוה**.

ב הדר שיהיה נאה והדר בתארו ובגידולו ... ולפי שכל ארבעה מינים אלו כתובים בפסוק אחד הרי הוקשו זה לזה ולמדו זה מזה לפיכך כל ד' מינים אלו צריכים להיות נאים ומהודרים בתוארם ובגידולם.

ג כפות תמרים זה לולב שהוא גדל על אילן של תמרים, ומתוך שכתבה התורה לשון כפות ולא כתבה עלי תמרים מכאן אתה למד שצריך שיהיה אותן עלים הראויין לאגדן ולכפותן עם השדרה מחמת שהן עדיין רכים ... ואם נתקשו כל כך עד שאי אפשר לכפותן ולאגדן עם השדרה הרי זה פסול.

י עלה העליון האמצעי שהוא גבוה מכל העליון והוא נקרא ראש הלולב ... נחלק לשנים בכל ארכו ... פסול ... **אינו משום הידור הלולב** אלא משום שנאמר **ולקחתם ודרשו חכמים לקיחה תמה ושלימה** ... ואם הוא חלוק לשנים הרי ניכר ונראה שאינו תם ושלם במקום הסדק.

יב ואם נסדקה השדרה תחת עלה זה העליון דהיינו ממקום שעליה יוצאים ולמטה אם נתרחקו שני צידי הסדק זה מזה עד שיראו כשנים פסול לפי שחסרונו נראה וניכר **שאינו תם ושלם**.

טז לולב שיבשה רוב שדרתו או שיבשו רוב עליו פסול **שאינו זה נקרא הדור**.

יז נקטם ראשו פסול לפי **שאינו זה הדור** ואיזהו ראשו זה עלה העליון האמצעי שהוא גבוה מכל העליון.

שוע"ר סי' תרמו

ב ואינו נקרא עבות אלא אי"כ יוצאין ממנו לפחות שלשה עליון מקן אחד, כלומר שיוצאין שלשה עליון או יותר סמוכין זה לזה בעיגול אחד שאין אחד מהם נמוך מחבירו ... אבל אם שני עליון הן עומדין בשוה דבוקים זה בזה ועלה השלישי הוא למעלה מהם או שהשלישי יוצא למטה מהשנים ועולה ורוכב על גבי השנים אין זה עבות אלא נקרא הדס שוטה ... **שאינו מין הדס הכשר כלל**.

ד ואם בתחלה היה כולו או רובו עבות ואח"כ נשרו ממנו עליון אפילו נשר עלה אחד מכל קן וקן מכל הקינים של עליון היוצאין בכל אורך שיעורו ואפילו מקצת הקינים נשרו עליהן לגמרי ולא נשתייר בהן אפילו עלה אחד הואיל וברוב הקינים נשתייר בכל אחד ואחד מהן רוב שיעור עבות דהיינו שבכל אחד ואחד מהן נשתייר שני עליון שלמין שלא נשרו הרי זה כשר.

ח יבשו עליו פסול לפי **שאינו זה הדור** אבל אם לא הגיעו לכלל היבשות אע"פ שכבר כמשו כשר.

יא אע"פ שכל המינים של לולב שנקטמו ראשיהן פסולין לפי שאין זה הידור אבל הדס שנקטם ראשו אפילו נקטם גוף העץ של הדס עם עליו הרי זה כשר לפי שהדס כיון שהוא מרובה בעליון הרי עליו הנשארים חופין את מקום הקטימה ואין הקטימה ניכרת ויש חולקין על זה.

שוע"ר סי' תרמז

א ערבי נחל האמור בתורה הוא מין ידוע הנקרא כן וזה סימנו קנה שלו הוא אדום ... ועלה שלו אינו עגול אלא הוא משוך כנחל ופיו של העלה דהיינו חודו הוא חלוק ואינו עשוי פגימות.

ג אבל יש מין אחד דומה לערבה אבל קנה שלו אינו אדום ועלה שלו עגול ופי העלה הוא דומה למסר וזהו הנקרא צפצפה והיא פסולה.

ה נשרו רוב עליה פסולה וצריך ליזהר מאוד בדבר זה שלפעמים נושרים על ידי תחיבתן לתוך הלולב וגם על ידי נענוע אבל אם לא נעקרה רק מקצת עליה כשרה.

ו יבשו רוב עליה פסולה **שאינו זה הדור**. וכמה שיעור היבשות משהלבינו פניהם, אבל אם לא הגיעו העליון לשיעור היבשות, אע"פ שכבר כמשה הרי זו כשרה.

שוע"ר סי' תרמח

א אתרוג הכמוש כשר אבל היבש פסול שאין זה הדור.

יד וכל פסולים אלו דהיינו ניקב חסר ונסדק אינו מחמת שאינו הדור אלא לפי שאינו תם ושלם והתורה אמרה ולקחתם ודרשו חכמים לקיחה תמה ושלמה.

יז אתרוג שהיה לו פטמא וניטלה פטמתו ... כיון שהפטמא היא בגובה האתרוג על ראשו והחסרון ניכר בה יותר לפיכך החמירו בה שאפילו חסרון כל שהוא שבה פוסל לפי שעיקר הידורו של אתרוג תלוי בראשו שהאדם רואה אותו בתחלת השקפתו ואם נחסר שם כל שהוא אינו הדור.

לא אתרוג המורכב דהיינו שהרכיבו ענף מאילן אחר לתוך אילן האתרוג וגדל מהן מין הדומה לאתרוג פסול שזה אינו אתרוג כלל אלא הוא בריה בפני עצמה.

שוע"ר סי' תרמט

א כל ארבעת המינים שהיה אחד מהן שאול בידו ... הרי זה פסול ביום הראשון של חג מן התורה שנאמר ולקחתם לכם ביום הראשון וגו' ודרשו חכמים לכם משלכם להוציא את השאול.

ב ומיום שני (דהיינו בארץ ישראל אבל בחוץ לארץ יתבאר לקמן) ואילך שחייב נטילת לולב אינו אלא מדברי סופרים אדם יוצא ידי חובתו לכתחלה בשאול, דכיון שלא תקנו אלא לזכר למקדש לא החמירו לפסול את השאול כיון שאין פיסולו בגופו שהרי הוא מין כשר אלא שאינו שלו.

יז אבל שאר כל הדברים הפסולין בכל אחד מארבעה מינים שפסולן הוא מגופו פוסל בין ביום הראשון בין בשאר הימים, חוץ מפסול מחמת חסרון כגון ניקב נקב מפולש ויש בו חסרון מגוף האתרוג, או שניטל עוקצו ונשאר מקומו גומא. אבל ניטלה פטמתו אין פיסולו מחמת חסרון בלבד אלא מחמת שאין זה הידור לפיכך פסול כל שבעת הימים כשאר כל פסולים שמחמת הידור כגון חזזית וכיוצא בו שפוסלין כל ז' ימים.

יח ואפילו חסרון אינו כשר בשאר הימים אלא אם כן נשתייר בו שלם כשיעור, דהיינו כביצה באתרוג, אבל אם לא נשתייר בו כביצה פסול. וכן הדס וערבה שאין בהן כשיעור דהיינו שלשה טפחים, ולולב שאין בו כשיעור דהיינו ארבעה טפחים, פסולין כל שבעת הימים.

יט ויש מכשירין בשאר הימים אף הפיסול מחמת שאינו הדור כגון ניטלה פיטמתו וחזזית וכיוצא בהם ויש לסמוך על דבריהם בשעת הדחק שאי אפשר למצוא מינים אחרים.

כג הפסולין מחמת שאינם מינן כלל כגון הדס שוטה והצפצפה ואתרוג המורכב (או מחמת שאין שמן עליהם כגון נשרו רוב עלין) או מחמת שהן חסירין השיעור דהיינו אתרוג פחות מכביצה ולולב פחות מארבעה טפחים והדס וערבה פחות משלשה טפחים.